

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

Műhelymunka összefoglaló

(2010. február 26.)

A műhelymunka résztvevői szociális munkás és szociálpedagógus és pedagógus (andragógus) képzések oktatói, hallgatói és praxisban dolgozó szakemberek voltak (lásd jelenléti ív). A mostani találkozás előzményének tekinthető a 2003-ban a DE EK-n megrendezett nyíregyházi konferencia a közösségi munkáról. Jelen rendezvényt a **Batory Alapítvány** program támogatta.

A műhelymunka résztvevőinek elvárásai a közös munkáról főként az oktatáshoz kapcsolódtak. Így például:

- Mit tanítsunk a „Közösségi munka” tartalmú tárgyakban és hogyan?
- Szükséges-e oktatói gyakorlat a közösségi munka tanításához?
- Hol lehet gyakorolni a közösségi munkát?
- Milyen terepeket lehet a képzések számára biztosítani? stb.

Két felvezető előadást hallottunk:

- ❖ Elsőként **Patyán László** (DE EK) vázolta a Bolognai rendszerű oktatás és a gyakorlatorientált képzések közötti diszharmoniót, ami az ismeret és a kompetenciák közvetítésében jelent gondot; valamint kiemelte a közösségi munka tudás differenciált képzésekben történő közvetítését, ami felveti azt a kérdést, hogy mit is tanítsunk BA fokon és más képzési szinteken.
- ❖ Majd **Kocsis Erzsébet** (PTE IGYTKF) felvezetőjében hangsúlyozta, hogy a képzések számára fontos lenne annak pontosabb ismerete, hogy melyek a szakma elvárásai, hogy hol van igény a közösségi szociális munkára, valamint felhívta a figyelmet a szociális munka „Globalis Standard”-jaiban megfogalmazott célokra, amelyek alapvetően a közösségi munka céljai is. Kiemelte, hogy a BA szint bevezetésével szűkültek a keretek, ezért kérdés, hogy mire elég pl. a heti 2 órányi gyakorlat. Mivel az érdekérvényesítés és a lobby hangsúlyos terület a közösségi munka oktatásában és gyakorlásában, ezt nekünk is modellálnunk kellene azzal, hogy közösen lobbyzzunk a képzés feltételeinek javításáért a megfelelő fórumokon.

SZÖVETSEG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

A felvezetők után a hozzászólók az alábbi gondolatokat/problémákat vetették fel:

- Vákuum helyzetben van a felsőoktatás: akadémikus tudás-közvetítés folyik, miközben a terepen hiány van közösségi munka szakemberekből.

De nem csupán a felsőoktatás, hanem a terepen dolgozó szociális szakemberek is vákuumban vannak, mert az eddig alkalmazott igazgatási szemléletű segítség, vagy az egyéni esetkezelés nem oldja meg a keletkezett problémákat. Ezek ugyanis a központból biztosított források felhasználásának a segítségét, a hozzáférés támogatását vállalták. Most, amikor a központban elérhető források megfogyatkoznak, szükség van új módszerekre, technikákra, ahol a helyi erőforrások feltárásával, fejlesztésével lehet és kell dolgozni. S ebben van kulcsszerepe a közösségi szociális munkának. (**Csoba Judit**);

- A közösségi munka integrációs tevékenység, mivel a társadalom szereplőit integrálja a célok megvalósításában. A „közösségi” és a „civil” területek összetartozóak a közösségfejlesztésben. A képzések differenciáltsága a tartalomban is megmutatkozik.
 - felsőfokú szakképzés (FSZ) a „közösségi civil szervező” - ami pallér-képzés;
 - master képzés (MA) a „közösségi civil tanulmányok”;
 - szakirányú továbbképzési szak a „civil tanulmányok”. (**Vercseg Ilona**)

- Nem érthető a terephiány a közösségi munkát illetően, hiszen terepet jelent (illetve jelenthetne az oktatás számára!) valamennyi városi érdekvédelmi konfliktus és az azokban aktív, önszerveződő civil szervezet, amelyek a helyi közösség vagy az érdekérvényesítést gyakorolni nem képes csoportok érdekében működnek, akcióznak (pl. a fővárosban: Critical Mass, 4K, Házfoglaló csoportok, város- és környezetvédő csoportok). (**Péterfi Ferenc** és **Ferenc Norbert Pumukli**).

- A közösségi szociális munka háttérbe szorul az egyéni esetkezeléssel szemben, főként a BA képzéseken.

A közösségfejlesztők és a szociális munkások „közösségi szociális munka” definíciója/értelmezése eltérő (s ebből adódik az elmélet és a gyakorlati helyszínek színes kavalkádja), mely elméletében és gyakorlatában is letisztázatlan közösségi szociális munkát eredményez.

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

A jelenlegi terepek (és az itt dolgozó tereptanárok) inkább közvetítik az egyéni esetkezelés módszereit és felfogását, valamint az ellátórendszer jellegéből adódó elnyomó technikákat, mintsem a közösségi szociális munka során szükséges emancipációs törekvéseket. (**Ferenc Norbert Pumukli**)

- A felsőoktatási vákuumhelyzet az un. kutató(centrum) egyetemek és az egykori főiskolák között is értelmezhető. Az egykoron főiskolai szintű képzést nyújtó („kis”) intézmények számára meghatározó az, hogy milyen közösségi hálózati kapcsolatokat/igényeket alakít ki abban a térségben, ahonnan hallgatói érkeznek (térségi tudásközponti szerep). A térségi közösségi részvétel ezért a vidéki Magyarországon lévő karok számára intézményi oldalról is létfontosságú. A hallgatók számára ezek a lehetőségek nemcsak (szakmai) tudástőkük bővítését, hanem adott esetben a tandíj-fizetést is lehetővé tehetik. A vidéki felsőoktatásban mindezeket túl azzal is számolni kell, hogy a kis-és középvárosok és térségeik megtartóereje csökken, így a vidéki felsőoktatás egyre inkább része lehet a település(térségi) versenynek (ebben nemcsak a különböző látványfejlesztések értendők, hanem azt települési (térségi) terep-háttér, amely elősegíti a friss diplomások foglalkoztatását - lásd pl. Szolnok Hazavár Program. (**Dr. Szarvák Tibor**)
- Ki a megrendelő? Az európai demokrácia! A magyar társadalmat a megkésett társadalomfejlődés feudális viszonyaiból át kellene kormányozni egy demokratikus, a társadalmat cselekvően alakító állampolgári magatartásra. Kérdéses, hogy önálló közösségi munka oktatás kell-e, vagy az egész egyetemi oktatásnak kellene aktív, cselekvő, környezetét alakító állampolgárokat „nevelnie”. Erre kellene elmozdítani a felsőoktatást. Empowerment kellene, képessé tenni a diákokat, hogy kritikusan, alkotóan, szolidárisan vegyenek részt a társadalomban.

Fontos lenne a közösségi munkában számolni a virtuális közösségekkel, és az oktatásban átgondolni, hogy a web2-es eszközök hogyan alkalmazhatók a közösségi munka oktatásában.

(**Németh László**)

A hozzászólásokból a következő **fókuszpontok** fogalmazódnak meg:

1. *Fogalom tisztázás:* mit értünk ma közösségi munka alatt? (Pl. beletartozik-e a virtuális közösségekkel végzett munka?)

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

2. A felsőoktatási intézmények *társadalmi* kapcsolatai és *felelőssége* a közjóért. (Milyen szükségletekre válaszol a képzés, ha egyáltalán „válaszol”, és hasznosul-e valahogy a képzésben szerzett tudás?)
3. Közösségi munka *alkalmazási* területei. (Lásd: az előző kérdés második felét!)
4. Ki a *megrendelője* a közösségi munkának? (Lehet-e Magyarországon közösségi munkát végezni helyi önkormányzati státuszban vagy csak civil szervezeti formában?)
5. Elmélet-*gyakorlat* tartalma, a gyakorlat terepe és a közösségi munka gyakorlata. (Az eseti munka gyakorlat mellett legyen közösségi munka gyakorlat is!)
6. *Módszerek* alkalmazása a közösségi munka oktatásában. (web2, project-munka, stb.)
7. Szükséges és elégséges feltétel-e a közösségi munkát oktatók számára, a tényleges közösségi munka *gyakorlati tapasztalat*? (Mi a teendő, ha az oktató ilyennel nem rendelkezik? → Kötelezve legyen-e arra, hogy az oktatás mellett közösségi munkát is végezzen?)
8. *Helyszínek szerinti különbségek*: a „nagyvárosi” érdekvédelmi konfliktus kezelésének eszközei versus vidéki problémák és lehetőségek.
9. Hogyan lehet kreatív adminisztratív eszközökkel alkalmassá (legálissá) tenni az *új terepeket*, ahol bár nem dolgoznak szakmabeliek, de jól működő (minta)közösség van?

Javaslatok a továbblépésre:

1. A **tananyagfejlesztés** konszenzussal történjen, melynek lehet generátora a Szövetség a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért, a képzőkkel együttműködve.
2. A „**Közösségi munka adatbázisá**”-nak létrehozása: programok, projektek, módszerek, jó gyakorlatok, stb. (A közösségi adattár kibővítésével lenne erre például lehetőség.)
3. Terepek és a gyakorlati **oktatás összehangolása**.
4. **MAB ajánlások** (= Magyar Akkreditációs Bizottság): a szakmai elvárás-rendszer megfogalmazása:
 - vezető oktatók besorolásának megváltoztatása,
 - Valamennyi (!) magas óraszámú, gyakorlatorientált képzésnél (ahol a gyakorlat aránya eléri a 40 %-ot a képzés időtartamán belül) **váljon külön** (vagy legalábbis nevesüljön) **a**

SZÖVETSÉG a Közösségi Részvétel Fejlesztéséért

gyakorlati képzési normatíva (úgy, ahogyan az kezdetekben volt!) – mely lehetővé tenné, hogy a gyakorlatokra szánt összeg valóban célhoz érjen.

- Ugyanebben a körben legyen mérlegelés tárgya a gyakorlati szakemberek intenzívebb bevonása a képzés folyamatába, és státusuk elismerése. Legyen elfogadott **a praxisból érkezők mestertanári minősítése** (a vezető oktatók közé), képzésenként max. egy vezetőtanár helyett egy mestertanár legyen beszámítható.
- A jelenlegi (városi) terepmunkákat fel kell váltani az aktív érdekérvényesítő szervezetekben teljesíthető aktív hallgatói részvétellel.
- Országos konferenciát kellene szentelni e kérdéskör továbbgondolásának.

2010. március 2.

Az emlékeztető készítésében közreműködött valamennyi résztvevő (!)

Patyán László, Szoboszlai Katalin, Gosztonyi Géza